

Luku	Tavoitteena on, että opiskelija
1 Trigonometriaa yksikköympyrässä	
1.1 Radiaani ja suunnattu kulma	• ymmärtää radiaanin määritelmän • oppii tutkimaan suunnattuja kulmia yksikköympyrässä • osaa muuttaa asteet radiaaneiksi ja päinvastoin • oppii tutkimaan suunnattuja kulmia teknisen apuvälineen avulla
1.2 Sini ja kosini yksikköympyrässä	• ymmärtää sinin ja kosinin suunnattua kulmaa vastaavan kehäpisteen koordinaatteina • ymmärtää, miksi sini ja kosini saavat vain välillä $[-1,1]$ olevia arvoja • ymmärtää sinin ja kosinin yhteyden ja osaa käyttää kaavaa $\cos^2 x + \sin^2 x = 1$ • tietää sinin ja kosinin toistuvan $2\pi:n$ välein • oppii käyttämään teknisiä apuvälineitä sinin ja kosinin määrittämisessä
1.3 Sinin ja kosinin ominaisuuksia	• ymmärtää vasta- ja suplementtikulmien sinin ja kosinin kaavojen yhteyden sinin ja kosinin määritelmiin • ymmärtää, että niin sini kuin kosinikin voi saada saman arvon kahdella eri kehäpisteellä • tutustuu kaksinkertaisen kulman sinin ja kosinin kaavoihin
1.4 Siniyhtälö ja kosiniyhtälö	• oppii ratkaisemaan muotoa $\sin x = a$ ja $\cos x = a$ olevat yhtälöt yksittäisratkaisua sekä jaksollisuutta ja symmetrioita hyödyntäen • oppii ratkaisemaan muotoa $\sin f(x) = a$ ja $\cos f(x) = a$ olevia yhtälöitä • vahvistaa tietojaan sinin ja kosinin ominaisuuksista • oppii käyttämään teknistä apuvälinettä sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaisemisessa

2 Sini ja kosini funktioina

2.1 Sinifunktio ja kosinifunktio

- ymmärtää sinin ja kosinin myös funktioina
- oppii tunnistamaan sini- ja kosinifunktioiden kuvaajat ja ymmärtää miten ne muodostuvat
- ymmärtää, mitä funktion jaksollisuus tarkoittaa
- oppii määrittämään muotoa $A\sin(Cx + D) + B$ ja $A\cos(Cx + D) + B$ olevien funktioiden suurimman ja pienimmän arvon sinin ja kosinin ominaisuuksien perusteella
- oppii hahmottelemaan ilman teknisiä apuvälineitä funktioiden $\sin x$, $\cos x$ sekä $k\sin x$, $\sin x + k$ ja $\sin kx$ kuvaajat
- oppii ratkaisemaan trigonometrisia yhtälöitä sini- ja kosinifunktion kuvaajia hyödyntäen
- oppii tutkimaan sini- ja kosinifunktioita ja piirtämään niiden kuvaajia teknisen apuvälineen avulla

2.2 Sinin ja kosinin derivaatat

- oppii derivoimaan funktiot $\sin x$ ja $\cos x$
- vahvistaa ymmärrystään derivaatasta muutosnopeutena ja tangentin kulmakertoimena
- kertaa tulon ja osamäärän derivoimissäännöt
- vahvistaa taitojaan trigonometristen yhtälöiden ratkaisemisessa
- oppii käyttämään teknistä apuvälinettä sinin ja kosinin derivaattojen määrittämisessä

3 Tangentti

3.1 Tangentti yksikköympyrässä

- ymmärtää tangentin yksikköympyrän tangentin $x = 1$ ja kulman loppukyljen tai sen jatkeen leikkauspisteenä
- tietää mille kulmille tangenttia ei ole määritelty
- tietää tangentin arvon toistuvan samana π :n välein
- tietää yhteyden $\tan x = \frac{\sin x}{\cos x}$
- oppii määrittämään vastakulman tangentin yksikköympyrän symmetriaan perustuen
- osaa tutkia tangenttia teknisen apuvälineen avulla

3.2 Tangenttifunktio, tangenttiyhtälö ja tangentin derivaatta

- ymmärtää tangentin funktiona
- tietää tangenttifunktion määrittelyjoukon ja perusjakson
- oppii ratkaisemaan tangenttiyhtälön $\tan x = a$ ja $\tan f(x) = a$
- tietää, miten tangentin kuvaajan ominaisuudet (määrittelyjoukko, monotonisuus, arvojoukko, perusjakso) seuraavat tangentin määritelmästä
- oppii hyödyntämään kaavaa $\tan x = \frac{\sin x}{\cos x}$ trigonometristen yhtälöiden ratkaisemisessa
- osaa derivoida funktion $\tan x$
- oppii tutkimaan tangenttifunktiota ja piirtämään sen kuvaajan sekä ratkaisemaan tangenttiyhtälöitä teknisen apuvälineen avulla

4 Yhdistetty funktio

4.1 Yhdistetty funktio

- ymmärtää yhdistetyn funktion sekä sisä- ja ulkofunktion käsitteet
- oppii merkinnän $f \circ g$
- oppii muodostamaan annettujen funktioiden yhdistetyn funktion
- oppii tunnistamaan yhdistetyn funktion sisä- ja ulkofunktion

4.2 Yhdistetyn funktion derivaatta

- oppii yhdistetyn funktion derivoimissäännön (ketjusäännön) ja osaa käyttää sitä
- vahvistaa taitojaan liittyen sisä- ja ulkofunktion tunnistamiseen
- kertaa derivoimissääntöjä
- vahvistaa ymmärrystään derivaatasta muutosnopeutena ja tangentin kulmakertoimena
- vahvistaa osaamistaan teknisen apuvälineen käytöstä sovellustehtävissä

4.3 Trigonometrinen funktioiden suurimpia ja pienimpiä arvoja

- oppii tutkimaan trigonometrisiä funktioita sisältäviä yhdistettyjä funktioita derivaatan avulla
- ymmärtää, miten funktion jaksollisuutta voidaan hyödyntää suurimman ja pienimmän arvon etsinnässä
- vahvistaa taitojaan funktion kulun tutkimisessa derivaatan avulla
- oppii ratkaisemaan geometrisiä ääriarvo-ongelmia trigonometrisiä funktioita käyttäen
- vahvistaa taitojaan funktioiden kulun tutkimisesta teknisen apuvälineen avulla